

Nr 163.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förändring av en utrangerad pansarbåt till tankpråm för oljetransport; given Stockholms slott den 11 mars 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

C. G. Hammarskjöld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1921.

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Departementschefen, statsrådet Hammarskjöld anförde härefter:

För byggande av två motordrivna tankpråmar för oljetransport med en rymd av 200 ton var, avsedda en för vardera av flottans båda stationer, beviljade 1916 års riksdag 110,000 kronor och 1917 års riksdag, i anledning av uppkommen kostnadsstegring, ytterligare 72,080 kronor.

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 139 häft. (Nr 163—164). 561 21 1

Efter det arbetet å den ena av pråmarma fortskridit så långt, att kostnaderna för densamma uppgått till 100,844 kronor och beräknades för pråmens fullbordande kräva ytterligare 26,126 kronor, medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 31 december 1917, att arbetena å nämnda pråm finge slutföras med anlitan av de för båda pråmarna beviljade anslagen, dock med iakttagande, att kostnaderna för den redan påbörjade pråmen icke finge överstiga ett belopp av 126,970 kronor. Med anskaffandet av den andra pråmen skulle tillsvidare anstå.

Sedan fråga väckts om utrangering av fartyg, förskrevs genom kungl. brev den 12 november 1918, att 3:e klass pansarbåtarna Hildur, Ulf, Berserk, Sölve och Folke skulle utrangeras och, i den mån det för statsverket ansåges ändamålsenligt, försäljas i därför lämpligt skick samt att inflytande försäljningsmedel skulle tillföras fonden för krigsfartygs byggande och under denna fond särskilt bokföras.

Närmare redogörelse för tillkomsten av nämnda fond, som utgör en s. k. slopningsfond, har lämnats i propositionen nr 129 till 1913 års riksdag. Såsom i sagda proposition framhålles, bör fråga om förfogande över fondens medel underställas riksdagens prövning.

Marinförvalt-
ningens fram-
ställning.

I skrivelse den 21 februari 1921 har marinförvaltningen anmält, att den första av de beslutade tankpråmarna numera vore färdigställd för ovannämnda belopp, 126,970 kronor, och att därefter å de till byggande av tankpråmar beviljade medlen återstode ett belopp av 55,110 kronor.

I förslag den 31 juli 1918 hade vederbörande varvschef begärt 201,550 kronor för byggandet av den andra pråmen, men ämbetsverket hade ansett sig icke böra äska härför erforderliga medel, förrän full visshet vunnits angående totala kostnaderna för den först byggda tankpråmen.

Genom tillkomsten av ytterligare undervattensbåtar samt införande i allt större utsträckning av oljeeldning å pansarbåtar och jagare gjorde sig emellertid behovet av i tankpråmar transportabla bränsleförråd nu alltmera kännbart, varför ytterligare två sådana tankpråmar ansåges böra snarast anskaffas. Detta behov skulle lämpligen kunna fyllas genom förändring av vissa jämlikt omförmälda brev den 12 november 1918 till utrangering anbefallda 3:e klass pansarbåtar för en kostnad, avsevärt understigande vad som numera beräknades för nybyggnad av dylika pråmar, varför ämbetsverket genom skrivelse den 6 april 1920 från varvschefen vid flottans station i Stockholm infordrat förslag och kostnadsberäkning för ändring av utrangerade 3:e klass pansarbåtar till

tankpråmar för oljetransport. I skrivelse den 24 april 1920 hade varvschefen uppgivit, att kostnaden för sådan förändring jämte erforderliga anordningar för uppvärmning av tungflytande olja beräknades uppgå till 85,000 kronor per båt, varvid pråmen, beräknad rymma 250 ton olja, dock icke vore avsedd att kunna framdrivas av egen motor.

Av de fem till utrangering anbefallda 3:e klass pansarbåtarna hade numera Hildur, Ulf och Beserk försålts till privata oljefirmor för förändring till oljetankpråmar, varefter den genom försäljningen uppkomna vinsten, beräknad till sammanlagt omkring 105,000 kronor, jämlikt förutnämnda brev den 12 november 1918 komme att påföras fonden för krigsfartygs byggande, vilken efter bokföringen av samtliga nettoinkomster för ifrågavarande försäljning beräknades få en behållning av omkring 145,000 kronor.

Till eventuell förändring till oljetankpråmar återstode således för närvarande utrangerade pansarbåtarna Folke och Sölve.

Då det emellertid syntes ämbetsverket önskvärt, att de ifrågasatta oljetankpråmarna, för möjliggörande av självständiga oljetransporter, försåges med egna motorer, vartill utrymmet ombord lämnade tillräcklig plats utan att inkräkta på den ovan angivna oljekvantitet, som beräknades kunna ombordtagas, anmodades varvschefen vid flottans station i Stockholm genom skrivelse den 8 januari 1921 att inkomma med kostnadsuppgift å förändring av Folke och Sölve till tankpråmar för oljetransport, anordnade för framdrivande med motorer.

I anledning härav hade varvschefen överlämnat av chefen för ingenjördepartementet i Stockholm gjorda kostnadsberäkningar, utvisande, dels att kostnaden för de båda fartygens förändring till tankpråmar, framdrivna med en beräknad fart av omkring 6,5 knop av två 60 ehkr. motorer, beräknades till 267,000 kronor, varav 120,500 kronor för Folke och 146,500 kronor för Sölve.

Den återstående behållningen på det av 1916 och 1917 års riksdagar för byggande av två tankpråmar beviljade anslaget, eller 55,110 kronor, skulle således jämte behållningen på fonden för krigsfartygs byggande, beräknad till omkring 145,000 kronor, eller sammanlagt omkring 200,110 kronor, räcka till såväl förändring av Sölve till motor-driven oljetankpråm som påbörjandet av ändringsarbetena på Folke.

Enär omändringen av ifrågavarande pansarbåtar till oljetankpråmar för flottan vore ett arbete, som skulle kunna bidra till arbetarestammens vidmakthållande å Stockholms varv, särskilt vid dess ingenjördepartement, finge marinförvaltningen, under förmälan att ämbetsverket hade för avsikt att i sinom tid avgiva förslag till beredande av medel

för avslutande av förändringsarbetena å Folke, hemställa, det tacktes Kungl. Maj:t föreslå innevarande års riksdag medgiva,

dels att ett belopp av 145,000 kronor av behållningen å fonden för krigsfartygs byggande måtte få användas till arbeten för förändring av förutvarande pansarbåten Sölve till motordriven tankpråm samt till påbörjande av motsvarande arbeten å förutvarande pansarbåten Folke,

dels ock att behållningen, 55,110 kronor, på det av 1916 och 1917 års riksdagar för byggande av två motordrivna tankpråmar beviljade anslaget även måtte få användas för ifrågavarande förändring av förutvarande pansarbåtarna Sölve och Folke till tankpråmar.

Departements-
chefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har riksdagen anvisat tillhoppa 182,080 kronor för byggande av två motordrivna tankpråmar för oljetransport, en för vardera av flottans båda stationer. Sedan den ena tankpråmen färdigbyggts, vartill åtgått 126,970 kronor, återstå för byggandet av den andra pråmen, vilken ännu ej påbörjats, allenast 55,110 kronor.

Marinförvaltningen har nu föreslagit att tillgodogöra kronan utrangerade pansarbåtar genom deras förändrande till dylika tankpråmar. Att förfarandet är ekonomiskt fördelaktigt, torde få anses ådagalagt därigenom, att det med framgång tillämpats inom den enskilda industrin. En sådan tankpråm beräknas rymma 250 ton olja, medan den redan byggda tankpråmens kapacitet utgör 200 ton.

Förslaget avser förändring av två utrangerade pansarbåtar, Folke och Sölve, till tankpråmar för en kostnad av 120,500 kronor för Folke och 146,500 kronor för Sölve. Anledningen till den lägre kostnaden beträffande Folke är, att å denna båt tidigare företagits vissa ändringsarbeten, som komma den nu ifrågasatta förändringen tillgodo.

Till bestridande av nämnda utgifter skulle dels disponeras förutnämnda å redan beviljade medel återstående belopp av 55,110 kronor, dels ock anslås beräknade behållningen å fonden för krigsfartygs byggande, utgörande omkring 145,000 kronor. I fråga om beredande av ytterligare erforderliga medel, beräknade till 66,890 kronor, vilka ej behövde tagas i anspråk innevarande år, skulle marinförvaltningen framdeles avge förslag.

Även om anskaffandet av två oljetankpråmar utöver den redan byggda må anses av behovet påkallat, synes det mig icke lämpligt att, då sålunda de medel, som skulle beredas av innevarande års riksdag, förslå till fullbordande av ändringsarbetena beträffande allenast den ena båten, begära riksdagens medgivande att det oaktat få påbörja arbetena

jämväl å den andra båten. Jag anser för den skull, att för närvarande bör beslutas om förändring endast av den ena av båtarna. Vid valet mellan dem finner jag ingen anledning att frångå marinförvaltningens förslag, att början bör göras med Sölve.

I anledning av samma förslag ämnar jag i annan ordning föreslå Eders Kungl. Maj:t att förordna, att med försäljningen av Folke skall tillsvidare anstå.

Jag hemställer, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att till förändring av förutvarande pansarbåten Sölve till tankpråm för oljetransport må användas *dels* behållningen, 55,110 kronor, å förutnämnda av 1916 och 1917 års riksdagar beviljade anslag för anskaffning av två tankpråmar för oljetransport, *dels ock* ett belopp av högst 91,390 kronor av fonden för krigsfartygs byggande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen tacktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fritz Dahlborn.

